

Elektronický archiv deníku PRÁVO spravovaný společností NEWTON Information Technology, s. r. o.
<http://pravo.newtonit.cz>

Datum: 26.01.2006

Autor: Aleš Honus

Zdroj: Právo

Strana: 11

přil. Severní Morava a Slezsko
roč. 16, č. 22

Aréna uvádí Gombrowiczovu Svatbu

Nepříliš často uváděnou hru Svatba jednoho z největších polských literátů Witolda Gombrowicze nastudoval ostravský režisér Janusz Klimsza s herci Komorní scény Aréna.

Ostravská inscenace náročnějšího díla z poloviny minulého století bude mít premiéru v sobotu a konečná podoba zpracování je obestřena mnoha otázkami.

Režisér tvrdí, že zhruba polovinu Gombrowiczova nesmírně dlouhého textu se rozhodl seškrtnat. Redukce se týkala především dlouhých filozofujících monologů. „Je to velice rozsáhlý text, který by vydal na čtyři až pět hodin, což je neúnosné. Příběh tam i po výrazném zkrácení zůstal, ale ubylo filozofických proklamací, které jsou ve hře podle mne i tak obsaženy,“ řekl Klimsza.

Základním námětem Svatby je podle režiséra návrat k temným a nepříjemným zákoutím minulosti. „Je to příběh, který popisuje návrat ztraceného syna a navazující peripetie. Je o hledání démonů z dětství a z minulosti, které si ani tak neuvědomujeme. Ale teprve ve chvíli, kdy k nám přijdou, poznáme, jak je to bolestné,“ říká režisér Klimsza.

Kromě toho se hra zabývá také podstatou umění. „Monology se dotýkají samotné podstaty kreativity a vlivu uměleckého díla na adresáta,“ dodal Klimsza. „Určitě to ale není nestravitelný a seabemrskáčský kousek. Je tam i sranda,“ dodal režisér.

Inscenace s Michalem Čapkou v hlavní roli se bude opírat hlavně o herecké výkony, scénu budou tvořit pouze bílé zdi, reflektory a prázdnost. „Scénografickou strukturu jsem omezil na absolutní minimum. Takový úkol bych nemohl dát člověku, pro kterého je to povolání, a proto jsem si výpravu raději udělal sám,“ řekl režisér. Podle ředitelky divadla Renáty Huserové je inscenace Svatba logickým pokračováním v dramaturgii Komorní scény Aréna.

„Svatba zapadá do toho, co u nás Janusz Klimsza už dříve realizoval. Nedovedu si představit, že by tuhle hru inscenoval někde jinde,“ řekla Huserová.

Regionální mutace | Právo - Severní Morava

Datum: 26.01.2006

Autor: MARTIN JIROUŠEK

Zdroj: Mladá fronta DNES

Strana: 11

*příl. Severní Morava a Slezsko DNES
roč. 17, č. 22, s. C/11*

Svatba oživí demony minulosti

Janusz Klimsza inscenuje v Ostravě hru nejvýznamnějšího polského spisovatele Gombrowicze

Ostrava - Witold Gombrowicz, nejvýznamnější polský spisovatel 20. století, se v sobotu ocitne na prknech ostravského divadla Komorní scéna Aréna. Stane se tak prostřednictvím jeho proslulého dramatu Svatba, které zde inscenuje hostující režisér Janusz Klimsza.

Pro svou nejednoznačnost, provokativnost a snovost byl Gombrowicz dlouhou dobu nepřítelem komunistického režimu, v českém divadle se uvádí stále velmi sporadicky.

Svatba byla poprvé publikována v polovině padesátých let, ale vznikla již v roce 1946 v období argentinské emigrace slavného spisovatele, který opustil Polsko měsíc před vypuknutím 2. světové války. „Příběh Svatby je o návratu ztraceného syna, návratu do jeho nitra. Je to iluze? Je a není? Je to tak předurčeno svou fatálností a nakolik to vzniká? Jakékoliv paradigma je tady zavádějící. Vrací se do minulosti, anebo se vrací domů, a ten dům je úplně jiný,“ říká režisér Janusz Klimsza.

Ten v Aréně již vytvořil celou sérii pozoruhodných komorních inscenací, poprvé se však ocitá v jiném prostoru nově přestěhovaného divadla do budovy u Sýkorova mostu. „Vertikála zdejšího jeviště je jiná, nabízí spoustu možností. Prostor zde hraje sám o sobě. Výprava inscenace je redukována na minimum, atmosféra je budována pomocí reflektorů a prázdná a nový prostor Arény nabízí tak velkou prázdnotu,“ vysvětluje režisér, který ve starých prostorách divadla v mnohem intimnějším prostředí nabídnul publiku nezapomenutelné zážitky s pomocí kontroverzních titulů V. I. P. Children nebo Prorok Ilja, který se po dlouhém váhání dostal, byť jen omezeně, i na televizní obrazovky.

„Není to realistická hra v tom smyslu, že by měla pevné souřadnice. Myslím si, že život je ve své podstatě absurdní, ale my si to raději nepřipouštíme, přesně si vymezujeme jeho prostor. Svatba je podobná trošku Pirandelovi: člověk, který je hercem, je tvůrcem dramatu, je sám o sobě překvapován. Je to hra o nalézání nebo překračování nových hranic. Připomíná absurdní surrealismus. Co se týká zkrácení textu, tak jsme se snažili zachovat především to, co je divadelní, ubylo toho literárního, Gombrowiczových filosofických proklamací,“ hovoří o svém pojetí režisér. Samotné téma příběhu, návrat do minulosti, připomíná Klimszovi Lemovu knihu nebo Tarkovského film Solaris.

„Vrací se něco, co člověk nechce, aby bylo vyřčeno, jinak se z toho zblázní. Objevují se zde ty věci, které se mnozí bojí přiznat sami před sebou. Je to jakoby hledání démonů v minulosti, které si neuvědomujeme.“ Premiéra Svatby bude v sobotu v 18.30 hodin.

Foto popis| ZTRACENÝ SYN. Michal Čapka v hlavní roli navracejícího se vojáka v připravované inscenaci Svatba podle textu Witolda Gombrowicze. Polský spisovatel byl u nás zakazován komunistickým režimem pro své mnohoznačné vize.

Foto autor| FOTO: MAFA - ALEXANDR SATINSKÝ

Regionální mutace| Mladá fronta DNES - severní Morava a Slezsko

Datum: 10.08.2006

Autor: Jiří P. Kříž

Zdroj: Právo

Strana: 18

roč. 16, č. 185

Horečná vize člověka na cestě k moci

KULTURA

Režisér Janusz Klimsza se v Komorní scéně Aréně blýskl Svatbou Witolda Gombrowicze

RECENZE

Inscenace Janusze Klimszy mívají nezaměnitelnou atmosféru. Konstatování banální, ale pravdivé.

Platí to také o jeho nastudování Svatby Witolda Gombrowicze v překladu Ireny Lexové v ostravské Komorní scéně Aréně.

Výsledný tvar fascinoval například teatrology na letošním Ostravaru natolik, že Svatbu přivezou pod nos kolegům na zářijové Divadlo Plzeň. Ti do Ostravy nikdy netrefí, a pak se jenom díví (Romance pro křídlovku, Lásky na Krymu, Prorok Ilja, Idiot, Psi srdce.).

Příbuzní: Jiří Weiss a Karel Čapek

Nepochybuji, že Gombrowicz, Lexová, Klimsza, který si sám určil kostýmy a scénou, Vladislav Georgiev, autor hudby, a hlavně herci, vynikající Zdena Przebíndová, Pavel i Marek Cisořský, Michal Čapka, Miroslava Georgievová, Albert Čuba i další, budou Ostravu v Plzni reprezentovat k uzardění zmíněných provinciálů. Je sympatické, že právě do Plzně přijede Svatba, která je víc po duchu předlohy. Loni byla na stejném mezinárodním festivalu inscenace z Toruně. Výpravná, a bohužel konvenční. Klimsza je mistr absurdit. Jeho příběh dvou válkou zdeptaných vojáků má blízko k horečným snům třeba Jiřího Weisse (Dům o tisíci patrech) nebo Karla Čapka (Krakatit).

Prázdný Klimszův prostor se stolem a židlemi vykazuje protikladné příbuzenství k Sergeji Fedotovovi. Tři průchody, centrální skříň, kterou je možné vstupovat do reality i do absurdity. Na první plán, v němž Jindra (Syn) si chce vzít Máňu (Služku), se nabaluje složitá struktura cesty jedince k moci, jeho konfrontování se zlem, postupná ztráta vůle i totožnosti.

Klimszova Svatba je nabitá negativní energií proměnlivých společenských struktur ovlivňujících charakter i rozhodování člověka. Aréna dnes disponuje znamenitou skladbou hereckého souboru, který je připraven plnit i nejsložitější inscenační úkoly. Jenom tak mimochodem, nikoli náhodou zatím jako jediné divadlo v Česku podstoupilo pracovní nasazení se zmíněným Fedotovem.

Kulminace herectví Arény

Dvě dvojice ve Svatbě dominují. Pavel Cisořský s Przebíndovou modelují omšelý rodičovský, a zároveň královský pár Hynka a Kateřiny, Čapka s Čubou pak Jindřicha (Syna a Knížete), Vládu (Přítele a Dvořana), dva proklatce v soukolí dějin.

Z ostatních figur naplňují ducha Klimszovy inscenace Kateřina Lidáková v roli Máni (Služky a Kněžny), Dušan Škubal jako Piják (Velvyslanec a Kaplan), René Šmotek coby 2. piják (Policejní šéf a Pán), Josef Kaluža - 3. piják (Zrádce) atd.

V Ostravě vědí, že se Plzeň po prázdninách má na co těšit. Stejně jako Ostravané, kteří Svatbu ještě neviděli. Jak znám Arénu, bude hra v repertoáru přinejmenším ještě celou sezónu.

Foto popis| Zdena Przebíndová (Kateřina - Matka a Královna), Pavel Cisořský (Hynek - Otec a Král).

Foto autor| Foto PRÁVO - Jiří P. Kříž

Regionální mutace| Právo - Severní Morava